

**ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV BRATISLAVA**

**OBSAH VZDELÁVANIA  
PRE 4., 8. A 9. ROČNÍK  
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI  
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**

**Autori**

**PaedDr. Andrea Šedibová**

**PaedDr. Mária Tekelová**

**PaedDr. Gyöngyi Ledneczka**

**Konzultovala**

**PaedDr. Katarína Vladová, PhD.**

**2012**

## OBSAH

Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností pre 4., 8. a 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) .....	3
Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre 4. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) .....	8
Rozvíjanie komunikačných schopností a sociálnych zručností pre 4., 8. a 9. ročník pre Žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) s vyučovacím jazykom maďarským .....	11
Rozvíjanie grafomotorických zručností a písanie pre 4. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) s vyučovacím jazykom maďarským .....	16

**ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH SCHOPNOSTÍ**  
**A**  
**SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ**  
**PRE 4., 8. A 9. ROČNÍK**  
**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI**  
**VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**

## 4. ROČNÍK

### CIELE

- Rozvíjať verbálne rutiny o nové témy (súvisiace s častými životnými sociálnymi situáciami),
- spontánne iniciovať a viesť rozhovor k témam, ktoré nie sú obľúbenými témami žiaka a udržať rozhovor pri danej téme (neodbiehať),
- neustále cibriť jemné odtienky pravidiel v rámci rozhovoru,
- učiť žiaka uvedomiť si, či je druhá osoba „účastná“ rozhovoru a ako ju zaujať,
- spontánne používať jednoduché gestá počas rozhovoru,
- rozvíjať porozumenie a používať zložitejšie gestá,
- udržiavať a rozvíjať porozumenie jednoduchých slovných prirovnaní,
- vystavovať žiaka vnímaniu zložitejších slovných metafor a učiť vyjadriť pochybnosti v prípade, že im nerozumie,
- zatelefonovať niekomu bez pomoci,
- viesť primeraný telefonický rozhovor bez pomoci,
- poznať svoje domáce telefónne číslo,
- rozvíjať primerané správanie na základe jasne určených pravidiel (v škole, na rôznych bežných verejných miestach),
- rozumieť vlastným povinnostiam v rámci špecifického prostredia.

### OBSAH

Sledovaním sociálnych príbehov (kreslených, fotografických, statických, aj dynamických) poskytovanie vzoru sociálnych a verbálnych rutín.

Vizualizácia pravidiel udržiavania rozhovoru, spoznávanie nevhodných prvkov rozhovorov – odbiehanie od témy (sledovaním audiovizuálnych, zvukových, kreslených rozhovorov).

Spoznávanie vonkajších prejavov ľudí, ktorí sú účastníkmi rozhovoru, identifikácia ich zaujatia alebo naopak nezaujmu o pokračovanie rozhovoru (sledovaním audiovizuálnych, zvukových, kreslených rozhovorov).

Používanie rôznych gest počas rozhovorov v hraných scénkach: priradovanie významu gestám.

Priradovanie významu jednoduchým slovným prirovnaniam (spájanie s ich slovným vysvetlením, synonymom a pod.

Zámerné používanie zložitejších slovných metafor a gest v rámci nácviku komunikačných schopností a sociálnych zručností (nácvik adekvátneho sociálneho správania a kladenie otázok v prípade nepochopenia týchto prejavov).

Jasnú definovanie primeraného správania v jasne definovanom kontexte (napísané pravidlá, ktoré platia v určitej situácii), ako aj dôsledky za ich porušenie.

Ovplyvňovanie správania jeho podmieňovanie (najmä obľúbenou aktivitou), vizualizácia dôsledkov za dodržiavanie a porušovanie pravidiel (napr. pridelovaním žetónov a pod., kde určitý počet je možné si u pedagóga „vymeniť“ za drobnú vecnú odmenu, obľúbenú činnosť a pod., ale aj naopak – odnímanie žetónov).

Učenie stratégií pútania pozornosti inej osoby (dotyk, tiché zamávanie na diaľku a pod.) - odovzdanie odkazu, spýtanie sa na niečo iného človeka.

## **PROCES**

Ciele je potrebné dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

## 8. ROČNÍK

### CIELE

- Rozvíjať pozornosť na vonkajšie prejavy emócií ľudí,
- akceptovať osobný priestor učiteľov a spolužiakov,
- dokázať sa podeliť s dospelými,
- dokázať sa podeliť s rovesníkmi,
- identifikovať a rozlišovať medzi priateľmi/známymi a rodinou,
- povedať len primerané/ vhodné poznámky/ informácie iným – podľa vzťahu k nim,
- rozoznať čo je nevhodné zo strany iných ľudí,
- dokázať sa spriatelieť na základe spoločných záujmov,
- dokázať vyjadriť realistické postoje: „Môžem“, „Som“,
- prijímať pochvalu s hrdosťou,
- akceptovať kritiku bez mrzutostí a nevhodných reakcií,
- vedieť sa vyrovnáť s primeranou formou odmietnutia.

### OBSAH

Receptívne porozumenie vonkajším prejavom emócií (napr. nácvik porozumenia na fotografiách tvári rôznych ľudí - vyjadrujúcich rôzne emócie, analýza sledovaných audiovizuálnych nahrávok).

Receptívne porozumenie emóciám naživo (identifikácia a pomenovávanie emocionálnych prejavov pri reálnom predstieraní a pod.).

Vnímanie, pomenovávanie a predstieranie emocionálnych prejavov (kreslených, fotografických, statických, aj dynamických).

Poskytovanie vzoru vhodného sociálneho správania v situáciách keď sa očakáva, že sa človek o niečo s niekým podelí (formou kreslených, fotografických, hraných sociálnych príbehov).

Nacvičovanie vhodných foriem odmietnutia v situáciách, ktoré sú pre žiaka sociálne nepríjemné (slušne niečo alebo niekoho odmietnuť, rozlišovanie rodiny, blízkych a cudzích osôb v týchto súvislostiach).

Nácvik rôznych foriem sociálne prijateľného odmietnutia vzhľadom na kvalitu vzťahu s osobou a pod.

Vyhľadávanie skutočných atribútov priateľstva na základe odpozorovaných vzťahov z blízkeho sociálneho prostredia žiaka, motivovanie k vytváraniu priateľstiev na základe spoločných záujmov (a zároveň učenie obranných – sociálne prijateľných spôsobov ako odmietnuť prípadne neprimerané nároky „priateľa“ na žiaka).

Prijímanie kritiky a odmietnutia, rovnako ako aj pochvaly v určitých situáciách (pozor na silné sklony k perfekcionizmu niektorých žiakov s autizmom a neschopnosť vyrovnáť sa s neúspechom) – poskytovaním vzorov, podmieňovaním správania, ktoré nasleduje po vynesení kritiky, odmietnutí či pochvale žiaka.

### PROCES

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít dieťaťa, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

## 9. ROČNÍK

### CIELE

- Identifikovať emocionálne potreby iných ľudí a vyjadriť vlastné emocionálne potreby,
- uvažovať o pocitoch iných ľudí,
- uvedomovať si, že nemožno byť fyzicky a verbálne ohrozovaný,
- uvedomovať si, že „moje“ veci nemôže zobrať druhá osoba,
- uvedomovať si právo na svoj osobný priestor, v ktorom nemožno byť v ohrození,
- uvedomovať si právo vyjadriť svoj vlastný názor na čokoľvek,
- uvedomovať si právo na určitú mieru súkromia, ktorá súvisí s mierou samostatnosti,
- uvedomovať si, že bez dovolenia sa nemôže nikto dotýkať častí tela druhého človeka,
- uvedomovať si, že rodičia a učitelia majú právo usmerňovať deti a robiť rozhodnutia v ich prospech,
- uvedomovať si, že zodpovední dospelí alebo skupiny zvolených ľudí, majú právo stanovovať pravidlá, ktoré musia ostatní rešpektovať.

### OBSAH

Na základe analýzy prejavov a identifikácie emocionálnych stavov iných ľudí určovanie spôsobov uspokojenia ich emocionálnych potrieb.

Pomenovávanie vlastných emocionálnych stavov (napr. vedenie denníka nálad), ich racionálna analýza a vyjadrovanie potrieb.

Poskytovanie rôznych zdrojov informácií o fyzickom a verbálnom zneužívaní (sociálne príbehy, „katalógy“ nevhodného správania a pod.).

Poskytovanie správneho vzoru správania pri obhajovaní vlastných práv (právo na osobný priestor, používanie vecí niekoho iného, intimita vlastného tela a vhodné dotyky voči inej osobe v závislosti od jej veku, postavenia, sociálnej situácie).

Poskytovanie rôznych vzorov adekvátneho sociálneho spôsobu vyjadrovania vlastného názoru na čokoľvek (nácvič spoločensky prijateľného zahajovania, prerušovania a ukončovania vyjadrovania vlastného názoru).

Poskytovanie vecných informácií o sociálnej hierarchii v rámci rodiny, školy, spoločnosti. Prezentácia vhodných vzorov správania voči rodičom, súrodencom, učiteľom atď., ako aj vhodných foriem vyjadrovania vlastných názorov (ktoré môžu byť v silnom rozpore s vlastným presvedčením žiaka). Motivovanie k akceptácii stanovených pravidiel (v rodine, škole, spoločnosti) – nie sociálne, ale racionálne (podľa aktuálnych záujmov, preferencií a motivačnej bázy žiaka. Nespoliehať sa na jeho sociálny úsudok, ale racionálne, logické postupy.)

### PROCES

Ako primárnu formu dosahovania cieľov používať stanovenie jasných pravidiel (viazaných na určité prostredie, určité osoby), vizualizáciu dôsledkov porušovania pravidiel a noriem, ako aj výhod, ktoré plynú z ich dodržiavania.

Postupovať podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

**ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE  
PRE 4. ROČNÍK  
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI  
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**



## 4. ROČNÍK

### CIELE

- Zlepšiť úhľadnosť písma,
- zvýšiť rýchlosť písania dobre čitateľného, žiakom preferovaného typu písma – písaného, tlačeného alebo paličkového,
- vedieť pri písaní využívať rôzne štruktúry textu podľa účelu,
- rozvinúť schopnosť tvorivého/kreatívneho písania,
- vedieť využiť písanie ako prostriedok sociálnej komunikácie.

### OBSAH

Upevňovanie tvarov písmen, ktoré zaručia čitateľnosť písma.

Dodržiavanie rovnakej veľkosti písmen počas písania uceleného textu.

Upriamovanie žiakovej pozornosti na dodržiavanie rovnomernej primeranej vzdialenosti medzi slovami pri ich písaní do riadku.

Odpisovanie slov do dvoch stĺpcov pri ich triedení podľa určeného kľúča, ktorým môže byť spoločný vonkajší znak (napr. prvý stĺpec majú tvoriť slová začínajúce samohláskou, do druhého stĺpca spoluhláskou a pod.), alebo vnútorný znak (triedenie slov podľa toho, či označujú osobu alebo vec, resp. triedenie slov podľa určenej gramatickej kategórie a pod.).

Zapisovanie dátumu.

Písanie adres na pohľadnicu, obálku so správnym odhadom veľkosti príslušného miesta vo vzťahu k voľbe veľkosti písma.

Písanie textu na pohľadnicu, do listu pri rôznych príležitostiach – blahoželania k meninám, narodeninám, sviatkom, z výletov atď.

Vypĺňanie jednoduchého formuláru s menom, priezviskom, adresou bydliska, dátumom narodenia, menami rodičov a pod. ...

Zaznamenávanie informácií na osobné účely s cieľom zachovania informácie, alebo plánovania s využitím diára, kalendára alebo záznamníka zriadeného na tento účel.

Zapisovanie postupov činností určených slovne, alebo s vizuálnou podporou – obrázkami so zaznamenaným postupom príslušnej činnosti.

Zapisovanie udalostí týkajúcich sa samotného žiaka, s využitím priamej reči s úvodzovkami.

Písanie e-mailov na sprostredkovanie zaslania odkazu, informácie, alebo v rámci uskutočňovania písomnej komunikácie.

Písanie krátkych správ prostredníctvom mobilného telefónu s postupným skracovaním textu pri zachovaní pôvodného významu.

Nácvik písania tlačeného alebo paličkového písma.

Vpisovanie údajov do formulárov tlačeným alebo paličkovým písmom.

## **PROCES**

Pri rozvíjaní grafomotorických zručností a písania je potrebné zamerať sa na upevňovanie úhladnosti písma a grafickej úpravy pri zvýšenej rýchlosti odpisovania textu; na pestovanie estetického cítenia a dodržiavanie grafickej úpravy dbať aj pri voľne písanom texte, napr. nepoužívať škrtenie, ale využívať zátvorky, nevyužívať každý riadok až do jeho konca, ale dokázať členiť text a pod.

Postupne zaraďovať činnosti zamerané na vytváranie zručností a rozvíjanie schopností, ktoré žiak potrebuje pri písomnej interpersonálnej komunikácii a ktoré sú súčasťou bežných sociálnych zručností. Vzhľadom na to, že príslušnú časť tohto obsahu vyučovania predmetu môže každý žiak zvládať na rôznej úrovni, žiakom, ktorí potrebujú na jej osvojenie si viac časového priestoru, je potrebné určiť väčšiu časovú dotáciu ako iným, ktorým je možné viac času určiť na rozvíjanie tvorivého/kreatívneho písania.

Pri vyplňaní formulárov je dôležité naučiť žiaka podľa dispozícií formulára vopred odhadnúť veľkosť písma, možnosť použitia skratiek a pod.

Počas vyučovacej hodiny aspoň jedenkrát zaradiť telovýchovnú chvíľku – strečingové cviky na uvoľnenie svalstva rúk a prstov a cviky vedúce k zlepšovaniu držania tela a to v časti hodiny podľa vlastného uváženia.

**ROZVÍJANIE KOMUNIKAČNÝCH SCHOPNOSTÍ**  
**A**  
**SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ**  
**PRE 4., 8. A 9. ROČNÍK**  
**PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI**  
**VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)**  
**S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**

## 4. ROČNÍK

### CIELE

- Rozvíjať verbálne rutiny o nové témy, ktoré súvisia s častými životnými sociálnymi situáciami,
- spontánne iniciovať a viesť rozhovor k témam, ktoré nie sú obľúbenými témami žiaka a udržať rozhovor pri danej téme (neodbiehať),
- v rámci rozhovoru neustále cibriť jemné odtienky pravidiel rozhovoru,
- učiť žiaka uvedomiť si, či je druhá osoba „účastná“ rozhovoru a ako ju zaujať,
- udržiavať a rozvíjať porozumenie jednoduchých slovných prirovnaní,
- vystavovať žiaka vnímaniu zložitejších slovných metafor a učiť vyjadriť pochybnosti v prípade, že im nerozumie,
- spontánne používať jednoduché gestá počas rozhovoru,
- rozvíjať porozumenie a používať zložitejšie gestá,
- zatelefonovať niekomu bez pomoci,
- viesť primeraný telefonický rozhovor bez pomoci,
- poznať svoje domáce telefónne číslo,
- rozvíjať primerané správanie na základe jasne určených pravidiel v škole a na rôznych bežných verejných miestach,
- rozumieť vlastným povinnostiam v rámci špecifického prostredia.

### OBSAH

Poskytovanie vzoru sociálnych a verbálnych rutín sledovaním sociálnych príbehov - kreslených, fotografických, statických aj dynamických.

Vizualizácia pravidiel udržiavania rozhovoru, spoznávanie nevhodných prvkov rozhovorov – odbiehanie od témy sledovaním audiovizuálnych, zvukových a kreslených rozhovorov.

Spoznávanie vonkajších prejavov ľudí, ktorí sú účastníkmi rozhovoru, identifikácia ich zaujatia alebo naopak nezaujmu o pokračovanie rozhovoru sledovaním audiovizuálnych, zvukových, kreslených rozhovorov.

Používanie rôznych gest počas rozhovorov v hraných scénkach - priradovanie významu gestám.

Priradovanie významu jednoduchým slovným prirovnaniam, spájanie s ich slovným vysvetlením, synonymom a pod.

Zámerné používanie zložitejších slovných metafor a gest v rámci nácviku komunikačných schopností a sociálnych zručností. Nácvik adekvátneho sociálneho správania a kladenie otázok v prípade nepochopenia týchto prejavov.

Jasnú definovanie primeraného správania v jasne definovanom kontexte - napísané pravidlá, ktoré platia v určitej situácii, ako aj dôsledky za ich porušenie.

Ovplyvňovanie správania a jeho podmieňovanie najmä obľúbenou aktivitou, vizualizácia dôsledkov za dodržiavanie a porušovanie pravidiel.

Učenie stratégií pútania pozornosti inej osoby - dotyk, tiché zamávanie na diaľku a pod.

Odovzdanie odkazu, spýtanie sa na niečo iného človeka.

## **PROCES**

Ciele predmetu a realizáciu obsahu RKSaSZ je potrebné dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít, vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

Ovplyvňovanie správania a jeho podmieňovanie (najmä obľúbenou aktivitou), vizualizácia dôsledkov za dodržiavanie a porušovanie pravidiel (napr. pridelovaním žetónov a pod., kde určitý počet je možné si u pedagóga „vymeniť“ za drobnú vecnú odmenu, obľúbenú činnosť a pod., ale aj naopak – odnímanie žetónov).

## 8. ROČNÍK

### CIELE

- Akceptovať osobný priestor učiteľov a spolužiakov,
- dokázať sa podeliť s dospelými,
- dokázať sa podeliť s rovesníkmi,
- rozvíjať pozornosť na vonkajšie prejavy emócií ľudí,
- identifikovať a rozlišovať medzi priateľmi/známymi a rodinou,
- povedať len primerané/vhodné poznámky/informácie iným – podľa vzťahu k nim,
- rozoznať čo je nevhodné zo strany iných ľudí,
- dokázať sa spriatelieť na základe spoločných záujmov,
- dokázať vyjadriť realistické postoje: „Môžem“, „Som“,
- prijímať pochvalu s hrdosťou,
- akceptovať kritiku bez mrzutostí a nevhodných reakcií,
- vedieť sa vyrovnáť s primeranou formou odmietnutia.

### OBSAH

Receptívne porozumenie vonkajším prejavom emócií, napr. nácvik porozumenia na fotografiách tvári rôznych ľudí, ktorí vyjadrujú rôzne emócie. Analýza sledovaných audiovizuálnych nahrávok.

Receptívne porozumenie emóciám naživo - identifikácia a pomenovávanie emocionálnych prejavov pri reálnom predstieraní a pod.

Vnímanie, pomenovávanie a predstieranie emocionálnych prejavov - kreslených, fotografických, statických a aj dynamických.

Poskytovanie vzoru vhodného sociálneho správania v situáciách keď sa očakáva, že sa človek o niečo s niekým podelí formou kreslených, fotografických, hraných sociálnych príbehov.

Nacvičovanie vhodných foriem odmietnutia v situáciách, ktoré sú pre žiaka sociálne nepríjemné. Slušne niečo alebo niekoho odmietnuť, rozlišovanie rodiny, blízkych a cudzích osôb v týchto súvislostiach.

Nácvik rôznych foriem sociálne prijateľného odmietnutia vzhľadom na kvalitu vzťahu s osobou a pod.

Vyhľadávanie skutočných atribútov priateľstva na základe odpozorovaných vzťahov z blízkeho sociálneho prostredia žiaka, motivovanie k vytváraniu priateľstiev na základe spoločných záujmov (a zároveň učenie obranných – sociálne prijateľných spôsobov ako odmietnuť prípadne neprimerané nároky „priateľa“ na žiaka).

Prijímanie kritiky a odmietnutia, rovnako ako aj pochvaly v určitých situáciách (pozor na silné sklony k perfekcionizmu niektorých žiakov s autizmom a neschopnosť vyrovnáť sa s neúspechom) – poskytovaním vzorov, podmieňovaním správania, ktoré nasleduje po vynesení kritiky, odmietnutí či pochvale žiaka.

### PROCES

Ciele predmetu RKSaSZ je potrebné dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

## 9. ROČNÍK

### CIELE

- Identifikovať emocionálne potreby iných ľudí a vyjadriť vlastné emocionálne potreby,
- uvažovať o pocitoch iných ľudí,
- uvedomovať si, že nemožno byť fyzicky a verbálne ohrozovaný,
- uvedomovať si, že „moje“ veci nemôže zobrať druhá osoba,
- uvedomovať si právo na svoj osobný priestor, v ktorom nemožno byť v ohrození,
- uvedomovať si právo vyjadriť svoj vlastný názor na čokoľvek,
- uvedomovať si právo na určitú mieru súkromia, ktorá súvisí s mierou samostatnosti,
- uvedomovať si, že bez dovolenia sa nemôže nikto dotýkať častí tela druhého človeka,
- uvedomovať si, že rodičia a učitelia majú právo usmerňovať deti a robiť rozhodnutia v ich prospech,
- uvedomovať si, že zodpovední dospelí alebo skupiny zvolených ľudí, majú právo stanovovať pravidlá, ktoré musia ostatní rešpektovať.

### OBSAH

Na základe analýzy prejavov a identifikácie emocionálnych stavov iných ľudí určovanie spôsobov uspokojenia ich emocionálnych potrieb.

Pomenovávanie vlastných emocionálnych stavov (napr. vedenie denníka nálad), ich racionálna analýza a vyjadrovanie potrieb.

Poskytovanie rôznych zdrojov informácií o fyzickom a verbálnom zneužívaní (sociálne príbehy, „katalógy“ nevhodného správania a pod.).

Poskytovanie správneho vzoru správania pri obhajovaní vlastných práv (právo na osobný priestor, používanie vecí niekoho iného, intimita vlastného tela a vhodné dotyky voči inej osobe v závislosti od jej veku, postavenia, sociálnej situácie).

Poskytovanie rôznych vzorov adekvátneho sociálneho spôsobu vyjadrovania vlastného názoru na čokoľvek (návčik spoločensky prijateľného zahajovania, prerušovania a ukončovania vyjadrovania vlastného názoru).

Poskytovanie vecných informácií o sociálnej hierarchii v rámci rodiny, školy, spoločnosti. Prezentácia vhodných vzorov správania voči rodičom, súrodencom, učiteľom atď., ako aj vhodných foriem vyjadrovania vlastných názorov (ktoré môžu byť v silnom rozpore s vlastným presvedčením žiaka). Motivovanie k akceptácii stanovených pravidiel (v rodine, škole, spoločnosti) – nie sociálne, ale racionálne (podľa aktuálnych záujmov, preferencií a motivačnej bázy žiaka. Nespoliehať sa na jeho sociálny úsudok, ale racionálne, logické postupy.)

### PROCES

Ako primárnu formu dosahovania cieľov používať stanovenie jasných pravidiel (viazaných na určité prostredie, určité osoby), vizualizáciu dôsledkov porušovania pravidiel a noriem, ako aj výhod, ktoré plynú z ich dodržiavania.

Postupovať podľa individuálnych kapacít žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

**ROZVÍJANIE GRAFOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ A PÍSANIE  
PRE 4. ROČNÍK  
PRE ŽIAKOV S AUTIZMOM ALEBO ĎALŠÍMI PERVAZÍVNÝMI  
VÝVINOVÝMI PORUCHAMI (BEZ MENTÁLNEHO POSTIHNUTIA)  
S VYUČOVACÍM JAZYKOM MAĎARSKÝM**



## 4. ROČNÍK

### CIELE

- Dosiadnuť úhľadnosť písomného prejavu,
- zvýšiť rýchlosť písania,
- rozvinúť u žiaka schopnosť tvorivého/kreatívneho písania,
- dosiahnuť využitie písania ako prostriedku sociálnej komunikácie.

### OBSAH

Upevňovanie písania správnych tvarov písmen, ktoré zaručia čitateľnosť žiakovho písma.

Dodržiavanie rovnakej veľkosti písmen počas písania uceleného textu.

Dodržiavanie rovnomernej a primeranej vzdialenosti medzi slovami pri ich písaní do riadku.

Precvičovanie písania slov s diakritickými znamienkami v slovenskom jazyku a aj v maďarskom jazyku.

Zapisovanie dátumu – maďarská a slovenská verzia.

Písanie adresy na obálku a adresy a textu na pohľadnicu so správnou voľbou veľkosti písma.

Nácvik a automatizovanie písania tlačeneho písma.

Vyplňovanie jednoduchého formuláru – s menom, priezviskom, adresou, dátumom narodenia, menami rodičov a pod. s využitím tlačeneho písma.

Zaznamenávanie informácií na osobné účely s cieľom ich zachovania alebo plánovania - s využitím diára, kalendára a pod.

Zapísanie postupu činnosti určenej slovne, alebo s vizuálnou podporou – obrázkami so zaznamenaným postupom príslušnej činnosti.

Zapísanie udalosti týkajúcej sa žiaka, s využitím priamej reči (úvodzoviek).

Písanie e-mailu na sprostredkovanie zaslania odkazu, informácie, komunikácie podľa vlastných potrieb.

Písanie krátkych správ prostredníctvom mobilného telefónu (nácvik) s postupným skracovaním textu so zachovaným významom (podľa možnosti).

Nácvik písania tlačeneho alebo paličkového písma s motiváciou: do formulárov na počítačové spracovanie alebo s iným konkrétnym účelom.

### PROCES

Pri dodržiavaní grafickej úpravy písaného textu je potrebné zamerať sa najmä na čitateľnosť písomného prejavu v závislosti od veľkosti písma, správnych tvarov s uplatňovaním správneho odhadu priestoru v riadku na vpísanie ďalšieho slova, odbúranie preškrtavania, používania zátvoriek a pod.

Postupne zaraďovať činnosti zamerané na vytváranie zručností a rozvíjanie schopností nevyhnutných pri písomnej interpersonálnej komunikácii a tie, ktoré sú súčasťou bežných sociálnych zručností pri využívaní techniky (počítač, internet, mobil...). Jednotlivé časti obsahu tohto vyučovacieho predmetu môže každý žiak zvládať na rôznej úrovni, cieľom je vlastné zlepšovanie sa, nie dosiahnutie unifikovaných výsledkov podľa úrovne žiakov, pre

ktorých dodržiavanie úhladnosti a čitateľnosti textu nie je problémom. Na rozvíjanie tvorivého/kreatívneho písania je potrebné žiakom určiť čas podľa ich individuálnych potrieb.

Pri vyplňaní formulárov je dôležité naučiť žiaka podľa dispozícií formulára vopred odhadnúť veľkosť písma, možnosť použitia skratiek a pod.

Dbáť na psychohygienické zásady - držanie tela, písacieho nástroja, zaraďovanie uvoľňujúcich cvikov.

Je nevyhnutné rešpektovať individualitu a osobitosti žiaka prejavujúce sa o. i. na nutkavom zotrvávaní na rituáloch a vlastnom ponímaní estetického cítenia a formovanie vedúce k zlepšeniu písomného prejavu žiaka viesť taktne, s ohľadom na predchádzanie možných negatívnych prejavov.